

Bog'cha yoshidagi bolalar uchun musiqiy o'yinlar tizimini ishlab chiqish

Sadoqat Samatovna Ashurova
Buxoro xalqaro universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida bog'cha yoshidagi bolalar uchun musiqiy o'yinlar tizimini ishlab chiqishning nazariy asoslari, metodologik prinsiplari va amaliy texnologiyalari tahlil qilingan. Tadqiqot doirasida musiqiy o'yin tushunchasi, uning pedagogik funksiyalari, turlari va tasnifi, yosh xususiyatlariga mos o'yinlar tizimi, o'yinlarni loyihalash va tashkil etish metodikasi keng o'rganilgan. Maqolada musiqiy o'yinlar tizimining komponentlari: maqsad va vazifalar, mazmun, metodlar va shakllar, materiallar va vositalar, baholash mezonlari atroflicha yoritilgan. Tadqiqot natijalari asosida maktabgacha ta'limda musiqiy o'yinlar tizimini yaratish va amalda qo'llash bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: musiqiy o'yinlar, o'yinlar tizimi, didaktik o'yinlar, musiqiy dramatizatsiya, kreativ o'yinlar, yosh xususiyatlari, o'yin metodikasi, musiqiy rivojlanish

Developing a system of musical games for preschool children

Sadoqat Samatovna Ashurova
Bukhara International University

Abstract: This article analyzes the theoretical foundations, methodological principles and practical technologies of developing a system of musical games for children of kindergarten age in preschool educational institutions. Within the framework of the study, the concept of musical games, its pedagogical functions, types and classification, a system of games appropriate to age characteristics, and the methodology for designing and organizing games were extensively studied. The article covers in detail the components of the system of musical games: goals and objectives, content, methods and forms, materials and tools, and evaluation criteria. Based on the results of the study, scientifically based recommendations were developed for the creation and practical application of a system of musical games in preschool education.

Keywords: musical games, game system, didactic games, musical dramatization, creative games, age characteristics, game methodology, musical development

I. KIRISH. O'yin - maktabgacha yoshdagi bolalarning etakchi faoliyati, tabiiy va eng samarali o'rganish usuli. Mashhur pedagog V.Sukhomlinsky ta'kidlaganidek: "O'yinsiz to'laqonli ruhiy rivojlanish bo'lmaydi". Musiqiy ta'limda o'yin ayniqsa muhim, chunki musiqa va o'yin - ikkalasi ham emotsional, ekspressiv, ijodiy faoliyatlar.

Musiqiy o'yin - bu musiqiy mazmun, maqsad va qoidalarga ega bo'lgan o'yin faoliyati bo'lib, unda bolalar musiqiy bilim, ko'nikma va qobiliyatlarni o'yinli, qiziqarli shaklda o'zlashtiradilar.

Musiqiy o'yinlar tasodifiy, alohida qo'llanilganda samaradorligi past. Ular tizim bo'lishi kerak - o'zaro bog'langan, ketma-ketlikda joylashgan, maqsadga yo'naltirilgan o'yinlar majmuasi. Musiqiy o'yinlar tizimi - bu yillik, oylik va kunlik mashg'ulotlarda qo'llaniladigan, yosh xususiyatlari va pedagogik maqsadlarga mos keladigan, turli turdagi musiqiy o'yinlarning tizimli, ilmiy asoslangan to'plami.

Ushbu maqolada bog'cha yoshidagi bolalar uchun musiqiy o'yinlar tizimini qanday ishlab chiqish, uni amalda qanday qo'llash masalalari tahlil qilinadi.

II. MUSIQIY O'YINLAR TIZIMINING NAZARIY ASOSLARI

2.1. Musiqiy o'yinning pedagogik funksiyalari

Ta'lim funksiyasi: O'yin orqali bolalar musiqiy bilim (notalar, asboblari, kompozitorlar), ko'nikma (kuylash, chalish, tinglash) va qobiliyatlarni (tovush balandligi, ritm, tembr) o'zlashtiradilar.

Rivojlantiruvchi funksiya: O'yin barcha psixik jarayonlarni (diqqat, xotira, tafakkur, tasavvur, nutq) rivojlantiradi, koordinatsiyani yaxshilaydi, ijodkorlikni stimullashtiradi.

Tarbiyaviy funksiya: O'yin orqali ijtimoiy ko'nikmalar (hamkorlik, navbatni kutish, qoidalarga rioya qilish), axloqiy sifatlar (halollik, mas'uliyat), emotsional madaniyat (o'z his-tuyg'ularini boshqarish) shakllanadi.

Diagnostic funksiya: O'yinda bolaning musiqiy rivojlanish darajasi, qiziqishlari, qobiliyatlari, muammolari aniq ko'rinadi.

Motivatsion funksiya: O'yin ichki motivatsiyani yaratadi - bola o'ynagani uchun o'ynaydi, ammo shu bilan birga o'rganadi.

2.2. Musiqiy o'yinlar tasnifi

Maqsad bo'yicha:

- Didaktik (o'quv) o'yinlar - aniq musiqiy bilim, ko'nikma o'rgatish
- Kreativ (ijodiy) o'yinlar - ijodkorlik, improvizatsiyani rivojlantirish
- Sotsiallashtiruvchi o'yinlari - ijtimoiy ko'nikmalar, muloqot
- Psixologik razryadka o'yinlari - emotsional holatni tartibga solish

Mazmun bo'yicha:

- Vokal o'yinlar - qo'shiq kuylash bilan bog'liq
- Instrumental o'yinlar - asboblari bilan

- Ritmik o'yinlar - ritm, temp, dinamika
- Tinglash o'yinlari - musiqiy idrok

Shakl bo'yicha:

- Syujetli o'yinlar - aniq hikoya, syujet
- Syujetsiz o'yinlar - qoidalar, ammo syujet yo'q
- Kartali o'yinlar - kartochkalar, loto, domino
- Harakatli o'yinlar - asosan harakat
- Dramatizatsiya - rol o'ynash, teatr elementlari

Ishtirokchilar soni bo'yicha:

- Individual o'yinlar
- Juftlik o'yinlari
- Kichik guruh o'yinlari (3-5 bola)
- Guruh o'yinlari (butun guruh)

III. YOSH XUSUSIYATLARIGA MOS O'YINLAR TIZIMI

3.1. Kichik yosh (3-4 yosh)

Xususiyatlar:

- Oddiy qoidalar
- Qisqa davomiylik (3-5 daqiqa)
- Aniq, konkret obrazlar (hayvonlar, tabiat)
- Ko'p harakatlar
- Takrorlash

O'yinlar:

"Mushuk va sichqonlar":

- Turi: Syujetli, harakatli
- Maqsad: Musiqaning xarakterini (tinch/jo'shqin) farqlash, musiqaga mos

harakat qilish

• Qoidalar: Tinch musiqa - sichqonlar yurishadi, jo'shqin musiqa - mushuk chiqadi, sichqonlar yashirinishadi

"Qaysi qo'ng'iroq?":

- Turi: Didaktik, tembr farqlash
- Maqsad: Turli tembrdagi qo'ng'iroqlarni tovushidan tanish
- Qoidalar: Uchta qo'ng'iroq (katta, o'rta, kichik), pedagog birini chaladi

(ko'rsatmasdan), bola qaysi ekanligini ko'rsatadi

3.2. O'rta yosh (4-5 yosh)

Xususiyatlar:

- Biroz murakkab qoidalar
- O'rtacha davomiylik (5-7 daqiqa)
- Syujetli o'yinlar rivojlanadi
- Guruhda o'ynashni boshlash

- Raqobat elementlari (ehtiyotkorlik bilan)

O'yinlar:

"Musiqiy loto":

- Turi: Kartali didaktik
- Maqsad: Asboblarni tovushidan tanish, musiqiy xotirani rivojlantirish
- Qoidalar: Katta kartalar (4-6 bo'lakli), har bir bo'lakda asbob. Pedagog asbob tovushini chaladi, kim birinchi o'z kartasini to'ldirsa - yutadi

"Qushlar va buqa":

- Turi: Syujetli, harakatli, dinamika idroki
- Maqsad: Dinamika (forte/piano) ni farqlash
- Qoidalar: Piano musiqa - qushlar uchmoqda (erkin, yengil), forte musiqa - buqa chiqdi, qushlar uchib ketishadi

3.3. Katta yosh (5-6 yosh)

Xususiyatlar:

- Murakkab qoidalar
- Uzoqroq (7-10 daqiqa)
- Strategiya elementlari
- Guruh hamkorligi
- Musiqiy bilimlar qo'llanilishi

O'yinlar:

"Musiqiy kvest":

- Turi: Murakkab, loyihali
- Maqsad: Barcha musiqiy bilim va ko'nikmalarni qo'llash
- Qoidalar: 5-6 stantsiya, har birida musiqiy vazifa (qo'shiq, asbob tanish, ritmni takrorlash, jumboq). Guruhlar stantsiyalarni aylanib, vazifalarni bajarib, oxirida "musiqiy xazina"ga erishadilar

"Kompozitor":

- Turi: Kreativ, kartali
- Maqsad: Oddiy melodiya yaratish
- Qoidalar: Kartochkalar (Do, Re, Mi, Fa, Sol), bola 4-5 ta kartochkani tartiblab, o'z melodiyasini "yozadi", keyin metallofonda chalib ko'rsatadi

3.4. Tayyorlov yoshi (6-7 yosh)

Xususiyatlar:

- Juda murakkab qoidalar
- Strategik fikrlash
- Raqobat (sog'lom)
- Jamoa o'yinlari
- Musiqiy nazariya elementlari

O'yinlar:

"Musiqiy viktorina":

- Turi: Bilim tekshirish, raqobat
- Maqsad: Musiqiy bilimlarni mustahkamlash
- Qoidalar: Ikki jamoa, savollar (asboblar, kompozitorlar, asarlar, terminlar), to'g'ri javob - ochko

"Musiqiy teatr":

- Turi: Dramatizatsiya, kreativ
- Maqsad: Musiqiy obrazlarni dramatizatsiya qilish, ijodkorlik
- Qoidalar: Ertak tanlash, rollar taqsimlash, musiqiy fon, qo'shiqlar tanlash/yaratish, spektakl tayyorlash va namoyish etish

IV. MUSIQIY O'YINLAR TIZIMINI LOYIHALASH

4.1. Loyihalash bosqichlari

1-bosqich: Tahlil va diagnostika

- Guruhning musiqiy rivojlanish darajasini aniqlash
- Qaysi sohalar (tovush balandligi, ritm, tembr) zaif, qaysilari kuchli?
- Bolalarning qiziqishlari, preferensiyalari

2-bosqich: Maqsad qo'yish

- Umumiy maqsad: O'quv yili davomida erishmoqchi bo'lgan natijalar
- Xususiy maqsadlar: Har bir soha uchun (vokal, instrumental, tinglash, ritmika)

3-bosqich: O'yinlarni tanlash va yaratish

- Mavjud o'yinlarni tahlil qilish (kitoblar, internet, tajriba)
- Guruh uchun moslashtirish
- Yangi, original o'yinlar yaratish
- Har bir maqsad uchun 3-5 ta o'yin

4-bosqich: Tizimlashtirish

- O'yinlarni tizimga joylashtirish
- Qaysi o'yin qachon (sentyabr, oktyabr, noyabr...)
- Qaysi o'yin qaysi maqsadga xizmat qiladi
- Ketma-ketlik: oddiydan murakkabga

5-bosqich: Materiallap tayyorlash

- Kartochkalar, rasimlar
- Qoidalar matnlari
- Rekvizitlar, kostyumlar
- Raqamli materiallar (agar kerak bo'lsa)

4.2. Musiqiy o'yinlar tizimining tuzilishi

Yillik reja:

Sentyabr-Oktyabr: Oddiy, tanishish o'yinlari. Maqsad: guruhni birlashtirish, qoidalarni o'rganish, musiqiy qiziqishni uyg'otish.

Noyabr-Dekabr: Didaktik o'yinlar - tovush balandligi, ritm. Maqsad: asosiy musiqiy bilim va ko'nikmalarni mustahkamlash.

Yanvar-Fevral: Tembr va dinamika o'yinlari. Maqsad: musiqiy idrokni chuqurlash.

Mart-Aprel: Kreativ o'yinlar, improvizatsiya. Maqsad: ijodkorlikni rivojlantirish.

May: Murakkab, jamoa o'yinlari, musiqiy teatr. Maqsad: barcha o'rganganlarni qo'llash, nishonlash.

Mashg'ulotlarda joylashish:

Har bir mashg'ulotda (15-20 daqiqalik) 1-2 ta musiqiy o'yin:

- Kirish qismida: aktivlashtiruvchi, qiziqarli o'yin (2-3 daqiqa)
- Asosiy qismda: didaktik o'yin, aniq maqsad (5-7 daqiqa)
- Yakuniy qismda: emotsional razryadka o'yini (2-3 daqiqa)

V. MUSIQIY O'YINLARNI TASHKIL ETISH METODIKASI

5.1. Tayyorgarlik

Fizik tayyorgarlik:

- Joy tayyorlash (yetarli bo'sh joy, xavfsizlik)
- Materiallar tayyorlash (barchasi qo'l ostida)
- Texnika (agar kerak bo'lsa - audio, proyektor)

Psixologik tayyorgarlik:

- Pedagog o'zi o'yinga tayyop, kayfiyati ijobiy
- Bolalarni motivatsiya qilish - qiziqarli kirish, jumboq, hikoya

5.2. O'yinni tanishtirish

Nom: Qiziqarli, bolalarga tushunarli nom berish.

Hikoya/Syujet: Agar syujetli o'yin bo'lsa - hikoyani qiziqarli qilib qilish.

Qoidalar: Aniq, oddiy, tushunarli tilda tushuntirish. Murakkab bo'lsa - bosqichma-bosqich. Namoyish - pedagog o'zi ko'rsatadi.

Sinov: 1-2 daqiqalik sinov o'yini - bolalar qoidalarini tushunishdimi, tekshirish.

5.3. O'ynash jarayoni

Pedagog roli:

- Boshida: tashkilotchi, qoidalarini tushuntiruvchi
- Jarayon davomida: kuzatuvchi, yordam beruvchi, qoidalarini nazorat qiluvchi
- Ba'zi o'yinlarda: ishtirokchi, teng o'yinchi

Bolalar faolligi:

- Barcha bolalar ishtirok etishlari kerak
- "Chetda qolganlar" bo'lmasligi
- Agar kimdir passiv - alohida e'tibor, rag'batlantirish

Qoidalariga rioya:

- Qoidalar doimo rioya qilinadi
- Agar kimdir buzsa - tinch, do'stona eslatish

- Qoidalarni birgalikda o'zgartirish (agar kerak bo'lsa)

Vaqt:

- Vaqtni nazorat qilish
- Agar o'yin juda uzun bo'lib ketsa - to'xtatish, keyin davom ettirish
- Agar tez tugasa - yana bir marta

5.4. Yakunlash va tahlil

Natijalarni e'lon qilish:

- Agar raqobat o'yini bo'lsa - g'olibni e'lon qilish
- Ammo, barcha bolalarni maqtash - "Alisher yutdi, lekin barchamiz yaxshi

o'ynadik!"

Muhokama:

- "O'yin qanday edi?"
- "Qaysi qismi yoqdi?"
- "Nima qiyin bo'ldi?"

Refleksiya:

- "Bugun nima o'rgandik?"
- "Keyingi safar nimani o'zgartirish mumkin?"

Rag'batlantirish:

- Barcha bolalarni maqtash
- Ayniqsa faol, ijodiy, yordam bergan bolalarni

VI. TURLI TURDAGI O'YINLAR NAMUNALARI

6.1. Didaktik o'yin: "Musiqiy zinapoya"

Maqsad: Tovush balandligini farqlash, melodiya yo'nalishini anglash

Yosh: 4-7 yosh

Materiallar: Zinapoya rasmi (5-7 pog'ona), har bir pog'ona rangli, qo'g'irchoq yoki hayvoncha, pianino/sintezator

Qoidalar:

1. Pedagog tovush chalyapti (past yoki yuqori)
2. Bola qo'g'irchoqni mos pog'onaga qo'yadi
3. Pedagog ketma-ket tovushlar chalyapti - bola qo'g'irchoqni harakatlantiradi

(yuqoriga, pastga)

Variantlar:

- Bolalar o'zlari tovush chalib, boshqa bola qo'g'irchoqni boshqaradi
- Ikki qo'g'irchoq - kim tezroq "zinapoyaga chiqadi"

6.2. Syujetli o'yin: "Musiqiy bog'cha"

Maqsad: Tempni (tez/sekin) farqlash, musiqaga mos harakat qilish

Yosh: 3-5 yosh

Syujet: Bolalar - bog'chadagi "gul", gullar musiqaga qarab o'sadi, gullaydi

Qoidalar:

1. Bolalar cho'kkalab o'tirishbdi - "urug"
2. Sekin musiqa - asta-sekin o'sish (turishmoq)
3. Tez, quvnoq musiqa - gullash (qo'llarni yuqoriga, harakatlar)
4. Sekin, tinch musiqa - yana cho'kkalab o'tirish - "uyqu"

Muzika: Pedagog pianinoda yoki audio yozuv

6.3. Kartali o'yin: "Musiqiy domino"

Maqsad: Asboblarni tanish, musiqiy xotira

Yosh: 5-7 yosh

Materiallar: Domino kartochkalari (har birida ikki tomonida asbob rasmlari)

Qoidalar:

1. Klassik domino qoidalarini
2. Ammo, kartochkani qo'yishdan oldin - asbob nomini aytish yoki uning tovushini taqlid qilish
3. Kim birinchi barcha kartochkalarini qo'ysa - yutadi

6.4. Harakatli o'yin: "Muzlatma"

Maqsad: Musiqiy diqqat, o'z-o'zini boshqarish, dinamika idroki

Yosh: 3-7 yosh (barcha yoshlar sevadi!)

Qoidalar:

1. Musiqa chalyapti - bolalar erkin raqsga tushishadi
2. Musiqa to'xtasa - darhol "muzlash" kerak (qimirlamaslik)
3. Kim qimirlasa - o'yindan chiqadi (yoki "jirimsa" beradi)

Variantlar:

- Forte musiqa - katta harakatlar, piano - kichik harakatlar
- Har safar to'xtatganda - turli pozalarda muzlash kerak

6.5. Kreativ o'yin: "Musiqiy rassom"

Maqsad: Musiqani tasavvur qilish, his-tuyg'ularni ifodalash, kreativlik

Yosh: 4-7 yosh

Materiallar: Katta qog'oz, ranglar (bo'yoq, rangli qalamlar, pastel)

Qoidalar:

1. Musiqa (2-3 daqiqalik) tinglanadi
 2. Bolalar musiqaga qarab, o'z his-tuyg'ularini rasm orqali ifodalaydilar
 3. Qoidalar yo'q - erkin ijod
 4. Oxirida - har bir bola o'z rasmini ko'rsatadi, nimani ifodalaganini aytadi
- Musiqa tanlash: Turli xarakter - quvnoq, qayg'uli, jo'shqin, tinch

VII. MONITORING VA TAKOMILLASHTIRISH

7.1. O'yinlarning samaradorligini baholash

Bolalar qiziqishi:

- Bolalar o'yinga qiziqishdimi?
- Faol ishtirok etishdimi?

- Yana o'ynashni xohlayshdimi?

Pedagogik samaradorlik:

- O'yin qo'yilgan maqsadga erishdimi?
- Bolalar nimani o'rganishdi?
- Musiqiy ko'nikmalar yaxshilandimi?

Tashkiliy jihatlari:

- Vaqt yetarlimi yoki ko'pmi?
- Materiallar yetarlimi?
- Qoidalar tushunarli bo'ldimi?

7.2. O'zgartirishlar kiritish

Har bir o'yindan keyin tahlil qilish va zarur o'zgartirishlar:

- Qoidalarni soddalashtirish yoki murakkablashtirish
- Vaqtni o'zgartirish
- Qo'shimcha materiallar kiritish
- Bolalarning takliflarini hisobga olish

VIII. XULOSA

Bog'cha yoshidagi bolalar uchun musiqiy o'yinlar tizimini ishlab chiqish - bu ilmiy, ijodiy, mehnat talab qiladigan, ammo juda muhim va samarali ish. Yaxshi tuzilgan o'yinlar tizimi bolalarning musiqiy rivojlanishini katta darajada tezlashtiradi, qiziqishni oshiradi, ichki motivatsiyani yaratadi.

Musiqiy o'yinlar tizimi quyidagi prinsiplarga asoslanishi kerak:

- Yosh xususiyatlariga moslik - har bir yosh uchun o'z o'yinlari
- Tizimlilik - o'yinlar tasodifiy emas, tizimli
- Ketma-ketlik - oddiydan murakkabga
- Xilma-xillik - turli turdagi o'yinlar
- Moslashuvchanlik - har bir guruh uchun o'zgartirish mumkin
- Qiziqarlilik - o'yin - bu birinchi navbatda zavqlanish

O'yin orqali o'rganish - eng tabiiy, eng samarali, bolalarga eng yoqimli usul. Musiqiy o'yinlar tizimi - bu kalit, bolalarning musiqiy dunyosiga, ijodkorlik, emotsional rivojlanish, ijtimoiy ko'nikmalar dunyosiga eshik ochuvchi kalit. Keling, ushbu kalitdan to'g'ri, samarali, ilmiy asoslangan tarzda foydalanamiz!

Foydalanilgan adabiyotlar

1. КБ Холиков. Отличие музыкальной культуры от музыкального искусства в контексте эстетики. Science and Education 3 (5), 1562-1569
2. КБ Холиков. Роль теоретичности и применения информационных систем в области теории, гармонии и полифонии музыки. Scientific progress 2 (3), 1044-1051

3. КБ Холиков. Образовательное учреждение высшего профессионального образования в музыкальной отрасли Узбекистана. *Scientific progress* 2 (6), 946-951
4. КБ Холиков. Музыкальная идея и создание новых идей, его развитие. *Science and Education* 5 (6), 129-136
5. КБ Холиков. Неизбежность новой методологии музыкальной педагогике. *Science and Education* 4 (1), 529-535
6. КБ Холиков. Характеристика психологического анализа музыкальной формы, измерение ракурса музыкального мозга. *Science and Education* 4 (7), 214-222
7. КБ Холиков. Локально одномерные размеры, основа динамично развитого произведения музыки. *Science and Education* 3 (11), 1007-1014
8. КБ Холиков. Задачи хора для вырождающегося нагруженного управления косвенного, противоположного и параллельно-двигающегося голоса. *Scientific progress* 2 (3), 690-696
9. КБ Холиков. Прослушка классической музыки и воздействия аксонов к нервной системе психологического и образовательного процесса. *Science and Education* 4 (7), 142-153
10. КБ Холиков. Манера педагогической работы с детьми одарёнными возможностями. *Science and Education* 4 (7), 378-383
11. КБ Холиков. Магнитные свойства тяготение к человеку многоголосного произведения музыке. *Scientific progress* 2 (3), 728-733
12. КБ Холиков. Система грамматических форм полифонии, свойственных для классической многоголосной музыки. *Science and Education* 5 (11), 137-142
13. КБ Холиков. Искажения при синхронном направлении двух голосов в одновременной системе контрапункта и их решение. *Science and Education* 5 (11), 143-149
14. КБ Холиков. Три новые версии дефиниции формулировки мажора и минора. *Science and Education* 5 (11), 150-157
15. КБ Холиков. Психика музыкальной культуры и связь функции головного мозга в музыкальном искусстве. *Science and Education* 4 (7), 260-268
16. КБ Холиков. Перенос энергии основного голоса к другим голосам многоголосной музыки. *Science and Education* 3 (12), 607-612
17. КБ Холиков. Дифференцированное обучение студентов на занятиях гармонии и анализа музыкальных произведений. *Scientific progress* 2 (3), 1038-1043
18. КБ Холиков. Модели информационного влияния на музыку управления и противоборства. *Science and Education* 4 (7), 396-401

19. КБ Холиков. Характер музыки и результат смысловое содержание произведения. *Scientific progress* 2 (4), 563-569
20. КБ Холиков. Абстракция в представлении музыкально психологического нейровизуализации человека. *Science and Education* 4 (7), 252-259
21. КБ Холиков. Внимания музыканта и узкое место захвата подавление повторения, сходство многовоксельного паттерна. *Science and Education* 4 (7), 182-188
22. КБ Холиков. Защитный уровень мозга при загрузке тренировочных занятиях и музыкального моделирование реальных произведениях. *Science and Education* 4 (7), 269-276
23. КБ Холиков. Элементы музыкальной логики, фундамент музыкального построения. *Science and Education* 3 (1), 578-583
24. КБ Холиков. Основные концепции, проблемы и методы как теории и гармония в деятельности учителя музыкальной культуры в школе. *Science and Education* 3 (1), 663-670
25. КБ Холиков. Музыкальная модель, эффективный численный ритм и программный комплекс для концентрации вокального пения. *Science and Education* 3 (1), 546-552
26. КБ Холиков. Содержание урока музыки в общеобразовательном школе. *Scientific progress* 2 (3), 1052-1059
27. КБ Холиков. Музыка и психология человека. *Вестник интегративной психологии*, 440-443 2 (1), 440-443
28. КБ Холиков. Новые мышление инновационной деятельности по музыкальной культуры в вузах Узбекистана. *Science and Education* 4 (7), 121-129
29. КБ Холиков. Фокус внимания и влияние коры височной доли в разучивании музыкального произведения. *Science and Education* 4 (7), 304-311
30. КБ Холиков. Особенность взаимосвязанности между преподавателем и учащимся ракурса музыки в различных образовательных учреждениях: детском саду, школе, вузе. *Science and Education* 4 (2), 1055-1062